

Toimintakertomus

2022

30.3.2023

Sisällys

1 Johdon katsaus toimintavuoteen	4
2 Tiivistelmä tulostavoitteiden toteutumisesta.....	5
Tulostavoitteet toteutuivat	5
Tulostavoitteista jäätiin	5
Kokonaistilanne hyvällä tasolla.....	6
3 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	7
Tavoite 1.: Kehitämme kansalaislähtöisiä julkisia palveluita ja edistämme digitaalisia palveluita.	7
Tavoite 2.: Vahvistamme kaikkien kykyjä ja osaamista sekä edistämme sivistyksellisten oikeuksien yhdenvertaista toteutumista. Tätä teemme ohjaamalla ja opastamalla muita toimijoita saavutettavan julkaisemisen toteuttamisessa.	8
Tavoite 3.: Lisäämme osallisuutta kulttuuriin ja kavennamme eri väestöryhmien eroja osallistumisessa. Teemme tätä vahvistamalla palveluidemme saatavuutta yhteistyökumppaneiden kautta ja edistämällä lukemista.	9
Tavoite 4.: Vahvistamme lasten ja nuorten oppimismahdollisuuksia. Tätä tavoitetta toteutamme kehittämällä tuotteita ja palveluita yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.....	11
Tavoite 5.: Ehkäisemme eriarvoistumista ja tuemme yhdenvertaisia mahdollisuuksia lukemisessa. Näitä tavoitteita toteutamme täydentämällä saavutettavaa julkaisemista omalla kirjatarjonnallamme.	12
Vastuullisuus	13
4 Toiminnallinen tuloksellisuus	13
Verkkolainauksen lisääntyminen ja palveluiden kokonaiskäyttö	13
Celian kanssa palvelusopimuksen tehneiden yhteistyökumppanien aktiivisuus	13
Henkilöasiakkaiden palvelutaso ja tyytyväisyys palveluihin.....	14
5 Toiminnallinen tehokkuus	15
Kustannukset tulosalueittain 2019-2022	15
Kirja- ja oppimateriaalilainan keskihinta 2019-2022	15
Työn tuottavuus (suoritteet/tulosalueen htv) 2019-2022	15
6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	17

Henkilövoimavarat (htv) tulosalueittain 2019-2022	17
Henkilöstön määrä ja rakenne 2019-2022.....	18
Henkilöstökustannukset 2019-2022	19
Tuloksellisuuden tunnusluvut talousarvion ja tulossopimuksen mukaan 2019-2022	20
7 Tilinpäätösanalyysi	22
Toimintamenot, €	22
Rahoituksen rakenne.....	22
8 Sisäinen valvonta.....	22
9 Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus 2022	23
Toimintavuosi 2022.....	24
Muu toiminta	24
Pohjoismainen Braille-neuvottelukuntien kokous.....	25

1 Johdon katsaus toimintavuoteen

Keväällä koronatilanne alkoi vähitellen hellittää ja virastossa siirryttiin paikkariippumattomaan työskentelyyn. Vuosi oli työntäyteinen, vaikka Venäjän hyökkäys Ukrainaan tai energiakriisi eivät suoraan vaikuttaneet viraston toimintaan tai aiheuttaneet erityistoimenpiteitä varautumisen lisäksi.

Perustoiminnan lisäksi vuoden aikana osallistuttiin opetus- ja kulttuuriministeriön Sivistyshallinto 2030 -hankkeeseen sekä virastolain uudistamiseen. Henkilöstön toimenkuvat ja työnkuvat päivitettiin, ja aloitettiin toimenkuvien vaativuuden arvioinnit sekä työjärjestyksen päivittäminen. Lisäksi työstettiin osaamisen kehittämisen suunnitelmaa sekä päivitettiin vastuuttomaan työkäyttäytymiseen puuttumisen ja ehkäisemisen toimintamalli. Työhyvinvointisuunnitelma päivitettiin ja sen toteuttamista jatkettiin. Kahdeksan henkilöstön jäsentä sai valtion virka-ansiomerkin.

Tietohallinnon ja ICT:n osalta jatkettiin kyber- ja digiturvaan, digipalvelulakiin sekä tietohallintolakiin liittyvien tehtävien toteuttamista, laadittiin ja täydennettiin varautumiseen liittyviä suunnitelmia sekä integroitiin tietovaranto Datamartia syvemmin viraston prosesseihin ja tiedolla johtamiseen. Lisäksi valmisteltiin verkkojakelualustan kilpailutusta ja osallistuttiin yhteispohjoismaiseen tuotantokilpailutukseen.

Kokoelmien vastuualueella kilpailutettiin viraston äänikirjatuotanto ja solmittiin puitesopimukset seuraavalle kaudelle, solmittiin äänikirjojen yhteistuotantoihin liittyvät suorahankintasopimukset ja laajennettiin äänittämöverkostoa sekä jatkettiin taktiilihanketta, jossa selvitetään taktiiliaineiston tuotantoa ja hankkimista pitkälle tulevaisuuteen.

Saavutettavaa julkaisemista edistettiin osallistumalla esteettömyysdirektiivin implementointiin, jatkamalla kustantajayhteistyötä sekä avaamalla uusi julkaisekaikille.fi-verkkosivusto.

Vuoden aikana laadittiin uusi asiakkuusstrategia ja organisoitiin asiakkuuksien hoito uudella tavalla, laadittiin lasten ja nuorten strategia, käynnistettiin selvitys koulujen ja oppilaiden kokemuksista Celian palveluihin liittyen sekä toteutettiin viestintäkampanja yleisille kirjastoille ja valmistauduttiin viestinnällisesti lakiuudistuksen mukanaan tuomaan viraston nimen vaihtumiseen.

Asiakaspalvelussa otettiin käyttöön saavutettava chat-kanava, tehtiin suunnitelma asiakaspalvelun organisoinnin kehittämiseksi ja valmisteltiin viraston palvelukumppaneiden sopimusten uudistamista, käytösääntöjen päivittämistä sekä käyttö- ja lainauskiellon menettelytapoja vastaamaan uutta lakia.

2 Tiivistelmä tulostavoitteiden toteutumisesta

Tulostavoitteet toteutuivat

Kirjastopalveluiden piiriin saatiin hieman yli tavoitteen (12 000) mukainen määrä asiakkaita: 12 563. Myös verkkoasiakkaiden osuus asiakkaista (89 %) ja verkkolainaaajien osuus yli 65-vuotiaista (52 %) ylittivät tavoitteet. Kirjastojen ja koulujen tukea sekä äänikirjapalvelun toimintaa koskevat palvelulupaukset toteutuivat. Korkeakoulukirjastoista jo 95 % oli aktiivisia palvelukumppaneita. Oppimateriaaleja toimitettiin asiakkaille yli tavoitteen, ja myös kirjastojen kautta annettavien CD-äänikirjalainojen tavoite toteutui.

Julkaisupolitiikkaa toteutettiin suunnitelmien mukaisesti, ja aineistohankinnat (1 420) jopa ylittivät tavoitteen (1 250). Myös saavutettavaan julkaisemiseen tähtäävä kustantajayhteistyö eteni suunnitelmien mukaisesti, ja vierailut saavutettavuuteen liittyvillä verkkosivustoilla (lähes 68 000) ylittivät tavoitteen 50 000 reilusti.

Työhyvinvointi parantui edelleen hieman (3,61), mutta yleinen epävarmuus heijastui kyselyiden vastauksissa. Tavoitteet täyttyivät myös johtamisen sekä tyytyväisyys osaamiseen, oppimiseen ja uudistumiseen -indeksin osalta.

Tulostavoitteista jäätiiin

Lainauspalveluiden käyttö ei kasvanut tavoitteen mukaisesti, vaan pysyi vuoden 2021 tasolla, n. 1 265 000:ssa. Siihen vaikutti olennaisesti asiakasmäärä (75 000), jossa tavoitetta (79 000) ei saavutettu, sekä asiakasaktiivisuus, jonka tavoitteita ei saavutettu yleisten kirjastojen, koulujen eikä myöskään korkeakoulujen kautta tulleiden asiakkaiden kohdalla. Myöskään palvelukumppaneina toimivien kirjastojen ja oppilaitosten aktiivisuustavoitteita ei saavutettu. Verkkolainojenkin osuus (76 %) kokonaislainauksesta jäi tavoitteesta (78 %).

Koulujen rekisteröimien oppilaiden ja opiskelijoiden äänikirjojen lukemisaktiivisuus oli 14,7 % ja jäi selkeästi 18 %:n tavoitteestaan. Myös asiakkaiden tyytyväisyys verkkopalveluihin (4,0) laski hieman edellisvuodesta ja jäi tavoitteesta 4,1.

Saavutettavaa julkaisemista koskeviin yhteydenottoihin vastattiin 92 %:ssa tapauksista arkivuorokaudessa; tavoite oli 100 %. Kauno- ja tietokirjallisuuden tuottaminen lainattavaksi onnistui tavoitellussa 3 kuukaudessa vain 97 %:n osalta. Valmishankintojen osuus (42,5 %) jäi jonkin verran 45 %:n tavoitteesta.

Henkilöstön sairauspoissaolot lisääntyivät hieman, eikä htv-tavoitetta 45 edelleenkään saavutettu; toteuma oli vuoden lopussa 43,7. Henkilöstöä koskevaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa sekä osaamisen kehittämissuunnitelmaa valmisteltiin, mutta niiden parissa täytyy jatkaa vielä vuonna 2023.

Kokonaistilanne hyvällä tasolla

Epävarmuustekijöitä ja mahdollisia muutoksia toimintaan toivat kansainväliset jännitteet, energiakriisi, säädöskehitys, tuleva hallitusohjelma ja Sivistyshallinto 2030 - hanke sekä muut viraston, kumppaneiden ja asiakkaiden toimintaan vaikuttavat ympäristön muutokset. Myös pandemian vaikutukset näkyvät edelleen toiminnassa ja sen tuloksissa: tulostavoitteet saavutettiin varsin vaihtelevasti.

Vaikka osa tulostavoitteista jäikin saavuttamatta, tuloksellisuuden tilanne oli hyvällä tasolla: kirjahankintoja tehtiin enemmän, saavutettavuusneuvontaa annettiin enemmän kuin aikaisemmin ja asiakasmäärä kasvoi. Verkkolainauksen osuus lainauksesta kasvoi, samoin kasvoi verkkolainaaajien osuus sekä kaikista asiakkaista että yli 65-vuotiaista asiakkaista. Myös yleisten kirjastojen ja korkeakoulukirjastojen aktiivisuus palvelun tarjoamisessa lisääntyi. Viraston henkilötyövuosien määrä kasvoi työtyytyväisyyden paranemisen ohella.

Kirjapalveluiden suoritteiden määrä väheni 12 %, ja sen seurauksena työn tuottavuus väheni 15 %. Saavutettavan julkaisemisen suoritteiden määrä väheni 37 %, ja työn tuottavuus väheni 50 %. Nämä muutokset kuitenkin selittyvät pääosin viraston verkkosivustojen käyttötarpeen sekä asiantuntijatyön fokuksen suunnitellulla muutoksella. Näin ollen viraston kokonaistilanne on varsin hyvä.

Toiminnan lähtökohdat ovat myös jatkoon kannalta lupaavat: uusi virastolaki astui voimaan 1.1.2023, viraston taloudellinen tilanne on vakaa, ja työhyvinvointi on kohtuullisella tasolla. Toiminnan ja työtapojen kehittäminen mm. Celia 2025 - muutosohjelman kautta etenee jatkuvasti.

Toiminnassa keskitymmekin strategiseen ja olennaiseen, johon voimme itse vaikuttaa: palveluiden tarjoamiseen ja kehittämiseen, yhteistyöhön kumppaneiden kanssa, yhteiskunnallisen vaikuttavuutemme vahvistamiseen sekä työyhteisömme osaamisen ja toimintatapojen aktiiviseen kehittämiseen.

3 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tavoite 1: Kehitämme kansalaislähtöisiä julkisia palveluita ja edistämme digitaalisia palveluita.

Verkkopalvelustrategia ja viraston tiekartta 2020-2026 tarkentuivat Väylä-hanketta aloitettaessa. Hanke sisälsi kolme projektia: CD-äänikirjalainauksen jatkosuunnittelun, EPUB-kehittämisen ja verkkojakelun kilpailuttamisen.

CD-äänikirjalainauksen osalta noudatettiin aiempaa linjausta palvelun jatkamisesta ja jakelujärjestelmän polttorobotit uusittiin.

EPUB-kehittäminen jatkui projektilla, jonka tavoitteena oli saada tekstipohjaisia EPUB-kirjoja asiakkaiden käyttöön. Verkkojakelujärjestelmän uudistamisen yhteydessä rakennetaan järjestelmätuki näiden kirjojen jakelua varten ja kartoitetaan samalla asiakkaille sopivat kuunteluohjelmat.

Verkkojakelualustan kilpailutus aloitettiin markkinakartoituksella, josta siirryttiin ennen varsinaista tarjouspyyntöä markkinavuoropuheluun. Hansel toimii kilpailutuksen järjestäjänä, ja projektia koordinoi ulkopuolinen projektipäällikkö. Kilpailutus jatkuu vuonna 2023.

Vuoden aikana virasto uudisti ja tarkensi valmissuunnitelmiaan ja vei tiedonhallintalain toteutusta eteenpäin. Vuoden aikana panostettiin myös vahvasti digitaalisen turvallisuuden jalkauttamiseen sekä osallistuttiin neljännen kerran Digi- ja väestötietoviraston järjestämään Taisto-harjoitukseen, joka on Suomen suurin digitaalisen turvallisuuden harjoitus.

Tavoite 2: Vahvistamme kaikkien kykyjä ja osaamista sekä edistämme sivistyksellisten oikeuksien yhdenvertaista toteutumista. Tätä teemme ohjaamalla ja opastamalla muita toimijoita saavutettavan julkaisemisen toteuttamisessa.

Celian tehtävänä on toimia saavutettavan julkaisemisen asiantuntijana. Tämä tarkoittaa muun muassa saavutettaviin sisältöihin liittyvää yhteistyötä, ohjausta ja neuvontaa yhteiskunnan eri aloille.

Saavutettavan julkaisemisen edistämistyö koostui koulutuksista ja tapahtumista, konsultoinnista, tilaustöistä, neuvonnasta sekä ohjemateriaalien tuottamisesta. Lisäksi tehtiin kansainvälistä yhteistyötä mm. metatieto- ja julkaisustandardien parissa. Myös EU:n esteettömyysdirektiivin tuominen kansalliseen lainsäädäntöön näkyi: Celia osallistui aiheeseen liittyviin kuulemistilaisuuksiin sekä laati pyynnöstä lausuntoja niin valmistelun aluksi kuin itse lainsäädäntöesitykseen ja sitä täsmentäviin valtioneuvoston asetuksiin.

Saavutettavan julkaisemisen edistämisessä ja etenkin suomalaisten kustantamojen opastamisessa Suomen Kustannusyhdistys oli tärkeä yhteistyökumppani. Saavutettavuusasiantuntijat osallistuivat ajoittain myös Kustannusyhdistyksen kehitysryhmän kokouksiin. Yhteistyössä tuotettiin kaksi kustantajille suunnattua seminaaria, joihin osallistui yhteensä yli 400 henkilöä: 7.6. sekä 23.11.2022. Lisäksi 20.9.2022 järjestettiin erillinen tiedekustantajille suunnattu seminaari yhteistyössä Tiedekustantajien liiton ja Kansalliskirjaston kanssa. Tapahtumaan osallistui yli 100 henkilöä.

Tapahtumien yhteydessä esiteltiin suomalaisille kirja-alan toimijoille tehtyjen kyselyjen tuloksia. Kevään verkkokyselyllä selvitettiin yleiskustantamojen digitaalisten julkaisujen senhetkistä tilaa sekä tietämystä tulevista saavutettavuusvaatimuksista. Syksyllä vastaavanlaiset kyselyt järjestettiin tiedekustantajille sekä jakelijoille. Yleiskustantamojen kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 28 toimijalta, tiedekustantajista vastaajia oli 10 ja jakelijoita 4.

Keväällä työskenneltiin myös uuden saavutettavan julkaisemisen ohjesivuston parissa. Digitaalisten kirjojen tuottajille suunnatun Julkaise kaikille -sivuston kehitystyö alkoi helmikuussa yhdessä Sitelogic Oy:n kanssa, ja sivusto julkaistiin syyskuun alussa. Sivustosta tiedotettiin laajemmin lokakuussa. Loppuvuoden aikana sivuston sivulatausmäärä oli 2 271 kpl.

Saavutettavuuteen liittyviä tilauskoulutuksia ja -luentoja pidettiin edellä mainittujen seminaarien lisäksi 22 kertaa sekä etäyhteydellä että läsnäpahtumina. Useimmista koulutuksista tilaaja otti itselleen tallenteen hyödynnettäväksi esimerkiksi uusien työntekijöiden perehdytyksessä. Kevään aikana laadittiin uusi päivitetty versio eOppiva-palvelussa julkaistusta Saavutettavat asiakirjat verkossa -kurssista, jonka suoritti vuoden 2022 aikana noin 1 400 henkilöä. Lisäksi saavutettavuusneuvontaa annettiin sähköpostin välityksellä, ja neuvontapyyntöihin vastattiin yleensä viimeistään seuraavana arkipäivänä.

Tavoite 3: Lisäämme osallisuutta kulttuuriin ja kavennamme eri väestöryhmien eroja osallistumisessa. Teemme tätä vahvistamalla palveluidemme saatavuutta yhteistyökumppaneiden kautta ja edistämällä lukemista.

Palvelukumppanien, kuten kirjastojen ja koulujen, tyytyväisyyttä Celian verkkopalveluihin selvitettiin vuotuisen asiakastyytyväisyyskyselyn avulla. Kyselyyn vastanneet kumppanit olivat pääosin tyytyväisiä Celian verkkopalveluihin. Asiakkaan rekisteröinti ja tietojen muokkaus Celianetissä oli 75 prosentin mielestä erittäin tai melko helppoa.

Celialle kehitettiin uusi asiakkuusstrategia, ja asiakkuustyö järjestettiin uudelleen kolmeksi tiimiksi. Asiakkuustyön uusiksi tavoitteiksi muodostuivat lukemisen ja oppimisen lisääminen, keskeisten kumppanuuksien vahvistaminen, erityisaineistojen käytön lisääminen sekä asiakaslähtöisyyden ja sisäisen työnjaon kehittäminen.

Celian asiakkuustiimien uusi työskentelytapa käynnistyi loppusyksyllä. Lukemisen edistämisen ja lukutaidon näkökulmat tuotiin uudistuksessa entistä kiinteämmäksi osaksi asiakkuustyötä. Asiakkuuksien hoidossa tavoite ei ole asiakaskunnan jatkuva määrällinen kasvu, vaan tavoitettujen asiakkaiden aktivoiminen.

Yhteistyökumppaneilta kerätyn palautteen mukaan kehittämiskohteena on aktiivinen yhteydenpito, joten asiakkuuksien hoitoon täytyy panostaa entistä enemmän voimavaroja.

Celian asiakasrekisterissä oli vuoden 2022 lopussa 70 749 henkilöasiakasta (+10 %) ja 4 288 yhteisöasiakasta (+5 %). Uusia asiakkaita liittyi palvelun käyttäjäksi 12 563, 10 % vähemmän kuin vuonna 2021. Aktiivisten asiakkaiden osuus laski: vähintään yhden kirjan oli lainannut 54 % asiakkaista (2021: 60 %).

Kouluissa ja oppilaitoksissa rekisteröityjen asiakkaiden aktiivisuus oli 15,2 %.

Tavoitteena oli, että 20 % koulujen rekisteröimistä oppilaista ja opiskelijoista lukisi

äänikirjoja vähintään 3 tuntia vuoden aikana. Olikin tarpeen ryhtyä selvittämään, miksi Celian asiakkaina on niin paljon lapsia ja nuoria, jotka eivät kuitenkaan palvelua käytä. Selvitys aloitettiin nykytilan kartoituksella ja asiakasymmärryksen syventämisellä. Lisäksi järjestettiin haastatteluja oppilaille kouluilla pidettyjen Celia-päivien aikana. Koulujen palvelumallin kehittäminen ja selvitystyö jatkuu vuonna 2023 muun muassa haastattelujen analysoinnilla ja opettajille tehtävällä kyselyllä.

Yleiset kirjastot olivat kattavasti mukana Celia-yhteistyössä. Koko Suomen 309 kunnasta vain 6 kunnan omassa yleisessä kirjastossa ei liitetty asiakkaita Celian palvelujen piiriin vuonna 2022. Näistäkin muutamat kunnat tekivät yhteistyötä naapurikunnan kanssa.

Yleiset kirjastot rekisteröivät 5 109 uutta henkilöasiakasta vuoden aikana. Näistä henkilöistä 77,4 % aloitti palvelun käytön. Kaikkiaan yleiset kirjastot lopussa hallinnoivat 32 277 Celia-asiakkaan tietoja. Verkkokuuntelua käyttävistä asiakkaista noin puolet eli 48,4 % käytti palvelua vuoden 2022 aikana, joten aktiivisuus laski 3 % vuodesta 2021.

Tavoitteena oli kehittää yleisten kirjastojen henkilöstön Celia-osaamista sekä lisätä tietoa siitä, että yleiset kirjastot palvelevat myös ihmisiä, joilla on lukemiseste. Valtakunnallinen Kerro, kerro kirjani -kampanja järjestettiin kirjastoissa 8.-23.9.2022. Kampanja suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä kirjastojen kanssa. Pelkkä verkkomainonta tavoitti yli 300 000 katsojaa, ja 2/3 yleisistä kirjastoista rekisteröi asiakkaita Celian palveluiden käyttäjiksi loppuvuoden aikana. Kampanjan päätyttyä kirjastoammattilaisille tehtiin kysely kampanjan toimivuudesta ja tuloksista. Kampanjaa pidettiin onnistuneena, ja 60 % vastaajista arvioi, että kampanjan aikana Celian palveluja kysyttiin aiempaa enemmän.

Korkeakoulukirjastojen rekisteröimien asiakkaiden aktiivisuus palveluiden käytössä oli 31,4 %. Palveluiden käytössä oli 5,1 prosenttiyksikön lasku vuoteen 2021 verrattuna. Tavoite vuodelle 2022 oli 35 %, joten tavoite alitettiin 3,6 %:lla.

Korkeakoulukirjastojen saavutettavien e-aineistojen määrä kasvoi, ja Celia tarjosi tukea näiden materiaalien käyttöön mm. Saavuta e-kirja -materiaalin avulla. Tämä saattoikin olla syy lainausaktiivisuuden laskuun Celiassa, kun opiskelijat pystyivätkin hyödyntämään oman kirjastonsa aineistoa.

Tavoite 4: Vahvistamme lasten ja nuorten oppimismahdollisuuksia. Tätä tavoitetta toteutamme kehittämällä tuotteita ja palveluita yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Uudistettu lasten ja nuorten strategia otettiin huomioon toimintasuunnitelmia laadittaessa. Yhteistyö koulujen kanssa sai uutta virettä erityisluokille suunnattujen Celia-päivien myötä. Tilaisuuksissa oppilaille esiteltiin sanataiteen keinoin DaisyTrio-kirjoja, joissa yhdistyvät teksti, ääni ja kuva. Samalla opettajille kerrottiin Celian palveluista. Celia-päiviä järjestettiin 13 koulussa. Samassa yhteydessä kerättiin tietoa, jota hyödynnetään koulujen palvelumallin kehittämisessä ja tuotteiden suunnittelussa.

Kouluille pidettiin syksyllä kaksi Celia pähkinänkuoressa -webinaaria, jotka tavoittivat kymmeniä opettajia ympäri maan. Lisäksi pidettiin webinaari DaisyTrio-muotoisten kirjojen hyödyistä oppimisessa ja lukemisen opettelussa, jossa kerrottiin myös Celian kirjatarjonnasta. Yhteistyötä Valteri-koulujen kanssa tiivistettiin järjestämällä marraskuun lopussa verkostopäivä.

Lasten ja nuorten lukutaitoa ja lukemista edistettiin muun muassa tekemällä yhteistyötä pääkaupunkiseudun Helmet-alueen lukudiplomitoiminnassa. Celianet-verkkopalvelun kategoriatoimintoa kehitettiin eteenpäin siten, että lasten ja nuorten kirjallisuutta löytyy aiempaa helpommin. Celian kirjatarjontaa nostettiin esille etenkin opettajien suuntaan markkinoimalla Celiassa kehitettyä äänikirjojen lukudiplomia Tarina-arkkua.

Sokeiden lasten lukemista tukemaan kehitettiin vuonna 2021 aloitettua teemapaketti-konseptia. Vuoden aikana tarjottiin kesä-aiheinen ja halloween-aiheinen teemapaketti, ja ennen joulua huoltajilla oli mahdollisuus tilata lapselle Joulupukin kirje pistekirjoituksella. Valteri-koulu Onervan kanssa jatkettiin lukupiiriä 4.-5.-luokkalaisten koululaisten kanssa.

Taktiilin lukemisen edistämiseksi jatkettiin LEGO Foundationin kehittämien LEGO Braille Bricks -pistekirjoituspalikoiden jakelua opetusalan ammattilaisille yhteistyössä Valterin kanssa. Tavoitteena on paitsi leikin avulla tukea sokeita ja heikkonäköisiä lapsia pistekirjoitustaitojen kehittämisessä myös jakaa lasten näkeväille lähipiirille tietoa pistekirjoituksesta sekä tarjota kaikille lapsille yhteinen tapa lukea ja oppia.

Tavoite 5: Ehkäisemme eriarvoistumista ja tuemme yhdenvertaisia mahdollisuuksia lukemisessa. Näitä tavoitteita toteutamme täydentämällä saavutettavaa julkaisemista omalla kirjatarjonnallamme.

Celian yleistä kauno- ja tietokirjallisuutta koskeva kokoelmapolitiikka ja oppimateriaaleja käsittelevä tuotantopolitiikka on uudistettu yhdeksi julkaisupolitiikaksi, joka määrittelee, miten ja millä periaatteilla Celian kirjatuoanto toimii suhteessa kaupalliseen saavutettavaan julkaisemiseen. Julkaisupolitiikasta on johdettu sekä kauno- ja tietokirjallisuutta että oppimateriaaleja koskevat julkaisuperiaatteet, joissa kuvataan konkreettisesti, mitä aineistoja Celia tuottaa ja millä rajoituksilla. Vuoden aikana verkossa julkaistut julkaisuperiaatteet auttavat asiakkaita esimerkiksi hankintaehdotusten tekemisessä, ja virastossa ne ovat ohjanneet ja selkeyttäneet käytäntöjä tuotantopäätöksiä tehtäessä.

Celian oma kirjatuoanto täydentää saavutettavassa muodossa olevan kirjallisuuden tarjontaa. Kirjatuoannon kokonaistavoite toteutui: tavoite oli 1 250 nimekettä, ja aineistoa valmistui 1 420. Oman tuotannon ja kustantajien kanssa yhteistuotantoina tuotettujen äänikirjojen lisäksi vaihtoina tai lahjoituksina hankittiin 213 kirjaa, pääasiassa ruotsin- ja muunkielisiä äänikirjoja. Äänikirjanimekkeitä tuotettiin yhteistyössä kustantajien kanssa 388 kappaletta (vuonna 2021 424 kpl), ja mukaan yhteistyöhön saatiin uusia kustantajia. Yhteistuotannon edellisvuotta pienempi määrä oli lähellä tulossopimuksen tavoitetta, jonka tarkoituksena on pitää tuotanto tasapainoisena.

Yhteistyössä oppimis- ja ohjauskeskus Valterin kanssa tuotettu suomenkielinen pistematematiikka-aineisto saatiin valmiiksi koko alakoulun osalta. Tuotettujen pisteoppikirjojen määrä väheni edellisvuodesta, kun taas kauno- ja tietokirjojen pistekirjakokoelma laajeni aiempaa enemmän. Vuosina 2022–2025 Celiassa on käynnissä taktiilihanke, jonka tarkoituksena on selvittää taktiilituotteiden sekä niissä hyödynnettävien muovikohokuvien ja -karttojen tuottamisen ja tarjonnan uudistamista. Hankkeen piirissä muun muassa haastateltiin erityisopettajia ja tehtiin erilaisia selvityksiä esimerkiksi käytettäviä materiaaleja ja tekniikoita koskien. Joulukuussa Celiaan rekrytoitiin uusi suunnittelija, jonka päätehtävä on taktiilihankkeen koordinointi.

Loppuvuodesta tehtiin alustavaa suunnittelua uudenlaisen monikanavaisen erityisopetuksen oppimateriaalin tuottamiseksi. Jatkossa aineistoa on tarkoitus

tuottaa opetussuunnitelman pohjalta ilman kustantajien tuottamaa materiaalia, asiantuntijaopettajien verkostoa hyödyntäen.

Vastuullisuus

Celia on muiden valtionhallinnon toimijoiden tavoin mukana edistämässä kestävästä kehitystä ja vastuullisuutta. Vastuullisuustyön perustaksi valittiin keväällä 2021 neljä YK:n kestävästä kehityksestä tavoitetta, jotka sopivat luontevasti viraston tehtäväkenttään, ja jotka on mahdollista kytkeä osaksi jokapäiväistä toimintaa. Tavoitteet tukevat myös strategian toteuttamista. Tavoitteet olivat: Hyvä koulutus (SDG4), Eriarvoisuuden vähentäminen (SDG10), Ilmastotoimia (SDG13) sekä Yhteistyö ja kumppanuus (SDG17).

Vuoden 2022 alussa edellä mainittua neljää tavoitetta edistävät käytännön toimenpiteet ja niihin liittyvät mittarit määriteltiin yhdessä henkilöstön kanssa. Ensimmäinen vastuullisuusraportti julkaistiin huhtikuussa 2022.

4 Toiminnallinen tuloksellisuus

Verkkolainauksen lisääntyminen ja palveluiden kokonaiskäyttö

Celian lainauspalveluita käytettiin 1 265 849 kertaa. Lainauspalveluiden käyttö ei kasvanut tavoitteiden mukaan, vaan niiden käyttö pysyi vuoden 2021 tasolla. Verkkolainojen osuus kokonaislainauksesta nousi 75,8 %:iin, joten tavoitteesta 78 % jäätettiin. Sähköisiä palveluja käyttävien osuus kaikista asiakkaista oli 89 %, eli tavoite ylittyi hieman. 65 vuotta täyttäneistä Celian asiakkaista verkkopalvelujen käyttäjien osuus oli 52 %; tavoite oli 45 %, eli se ylittyi. CD-äänikirjalainauksia oli 8 047, mikä oli 11 % kaikista asiakkaista.

Celian kanssa palvelusopimuksen tehneiden yhteistyökumppanien aktiivisuus

Viraston keskeinen tavoite oli jatkaa yhteistyötä yleisten kirjastojen, korkeakoulukirjastojen, koulujen ja oppilaitosten kanssa ja näin tavoittaa entistä useampi palveluita tarvitseva asiakas palveluiden piiriin. Tavoite ei toteutunut, sillä uusia asiakkaita rekisteröitiin kouluissa ja kirjastoissa 10 % vähemmän kuin vuonna 2021.

Vuoden aikana 76,3 % yleisistä kirjastoista rekisteröi uusia asiakkaita Celian palveluihin. Asetettu tavoite oli 85 %, joten tavoitteesta jäätettiin. Aluehallintovirastojen peruspalveluiden arvioinnin (2021) mukaan valtaosalla kirjastoja on vaikeuksia ylittää palvelutavoitteisiinsa. Tämä saattoi vaikuttaa myös lukemisesteisten henkilöiden saamiin palveluihin.

Korkeakoulukirjastoissa uusien asiakkaiden rekisteröinnit sen sijaan jatkuivat aktiivisina. Tavoitteena oli, että 85 % korkeakoulukirjastoista rekisteröisi uusia asiakkaita. Tavoite ylittyi rekisteröintiprosentin ollessa 95.

Koulujen ja oppilaitosten osalta tavoite 55 %:n rekisteröintiaktiivisuudesta lähes saavutettiin, koska rekisteröintejä teki 54,3 % oppilaitoksista. Koulujen palvelumallin kehittämistä jatkettiin, mutta työ on vielä kesken.

Henkilöasiakkaiden palvelutaso ja tyytyväisyys palveluihin

Celian palvelutaso säilyi hyvänä, ja asiakkaiden yhteydenottoihin vastattiin palvelulupauksen mukaisesti arkivuorokauden kuluessa. Asiakaspalvelussa otettiin käyttöön uusi saavutettava chat-palvelu. Asiointi väheni hieman kaikissa asiakaspalvelukanavissa.

Vuotuiseen verkkopalveluita koskevaan asiakastyytyväisyyskyselyyn vastasi 1 458 Celian asiakasta ja palveluiden välittäjää. Kaksi kolmannesta vastaajista oli henkilöasiakkaita, ja loput edustivat esimerkiksi kouluja, kirjastoja ja hoivakoteja.

Asiakkaiden tyytyväisyys oli edellisten vuosien tapaan korkealla.

Kokonaistyytyväisyyden keskiarvo oli 4 asteikolla yhdestä viiteen, jossa 1 = tyytymätön / palvelun käyttö on erittäin vaikeaa ja 5 = tyytyväinen / palvelun käyttö on erittäin helppoa. Kyselyyn vastanneista 85 % piti erityisesti kirjojen lainaamista Celianet-verkkopalvelussa joko melko tai erittäin helppona.

Avovastauksissa kiitosta saivat erityisesti asiakaspalvelu ja Celian olemassaolo. Monet vastaajat kertoivat Celian parantavan heidän elämänlaatuaan. Kehittämiskohteina mainittiin luennan laatu, kirjojen saatavuus, hakutoiminnot, ohjeiden löytyminen ja käyttäjätunnusten hallinta.

5 Toiminnallinen tehokkuus

Kustannukset tulosalueittain 2019–2022

Tulosalue	2019	2020	2021	2022	Muutos 2021/2022
Kirjapalvelut	5 278 674 €	5 137 753 €	4 778 254 €	5 037 512 €	5,43 %
Asiantuntija- ja konsultointitoiminta	357 322 €	406 216 €	451 129 €	485 398 €	7,60 %
Yhteensä	5 635 996 €	5 543 970 €	5 229 383 €	5 522 910 €	5,61 %

Kirjapalveluiden kustannukset nousivat 5,43 %. Asiantuntijatoiminnan kustannukset jatkoivat edellisvuoden tapaan nousuaan 7,6 %, koska asiantuntijatyöhön saatiin ja kohdistettiin lisää voimavaroja. Tulosalueiden kokonaiskustannukset nousivat 5,61 % edellisvuodesta.

Kirja- ja oppimateriaalilainan keskihinta 2019-2022

Tulosalue	2019	2020	2021	2022	Muutos 2021/2022
Kirja- ja oppimateriaalilainan keskihinta	4,87 €	3,14 €	2,81 €	3,37 €	19,93 %

Yleisen kauno- ja tietokirjallisuuden ja oppimateriaalitoimitusten keskihinta nousi vuoden 2020 keskihintaa korkeammaksi ja oli 19,93 % suurempi kuin vuonna 2021. Syinä hinnan nousuun olivat mm. palveluiden kysynnän lasku ja kokonaiskustannusten nousu.

Työn tuottavuus (suoritteet/tulosalueen htv) 2019-2022

Tulosalueiden htv-määriin on vyörytetty osuus hallinto-, tuki- ja ohjaustoimintojen henkilötyövuosista.

Tulosalue	2019	2020	2021	2022	Muutos 2021/2022
Kirjapalvelu					
Suoritteet yhteensä, kpl	1 499 320	1 635 262	1 700 088	1 495 696	12,02 %
Henkilötyövuodet, kpl	40,09	39,95	38,54	39,84	3,37 %
Suoritteet/htv	37 399	40 933	44 112	37 543	-14,89 %
Saavutettavan julkaisemisen edistäminen					
Suoritteet yhteensä, kpl	57 515	108 476	117 229	73 891	36,97 %
Henkilötyövuodet, kpl	2,4	2,87	3,46	3,84	10,98 %
Suoritteet/htv	23 965	37 797	38 881	19 242	-50,51 %
Muu asiantuntijatoiminta, htv	0,26	0,29	0,18	0,27	50,0 %

Kirjapalvelut-tulosalueen suoritteisiin on laskettu mukaan yleisen kauno- ja tietokirjallisuuden ja oppimateriaalien hankinnat ja lainat, verkkosivustojen sivulataukset, yhteydenotot eri asiakaspalvelukanavien kautta, järjestetyt messut ja tapahtumat, seminaarit ja webinaarit ja niiden myöhemmät katsojaluvut, YouTube-videoiden katselukerrat, uutiskirjeet, tiedotteet sekä Celian asiakaspalvelussa rekisteröidyt asiakkaat. Tulosalue sisältää myös yhteistyön Celian palvelukumppaneiden, kuten yleisten kirjastojen, koulujen ja oppilaitosten sekä korkeakoulukirjastojen kanssa.

Kirjapalvelut-tulosalueen suoritteiden määrä väheni 12 % edellisvuodesta; syynä oli lähinnä celia.fi-sivuston sivulatausten määrän vähentyminen. Sivuston käyttömääriin vaikuttivat todennäköisesti mm. uudet julkaisijoille tarkoitetut sivustot ja muut palveluiden käyttötottumusten muutokset. Seurauksena kirjapalveluiden tuottavuus väheni lähes 15 %.

Saavutettavan julkaisemisen edistämisen tulosalue sisältää seminaarit ja koulutukset, neuvonnan, suositukset ja ohjeet sekä saavutettavuussivustojen sivulataukset. Suoritteiden määrä väheni 37 %. Vähenneminen johtui pääosin työn fokuksen muutoksesta: suosittua Ymmärrän-seminaaria ei enää järjestetty, eikä yleisempää saavutettavuussivustoa enää ollut tarvetta päivittää samalla tavoin kuin aiemmin.

Muun asiantuntijatoiminnan osuus Celian toiminnasta oli suhteellisen pientä. Tulosalue kattoi mm. työn erilaisissa neuvottelukunnissa, hallituksissa sekä työ- ja ohjausryhmissä. Näitä olivat muun muassa kansainvälinen Daisy-konsortio, Suomen Daisy-konsortio, IFLA, Eblida, Varastokirjasto, Tactus-koskettelukirjayhteistyö, Braille-neuvottelukunta, Oikeus oppimiseen -neuvottelukunta sekä selkokieleen, selkokirjallisuuteen sekä lasten- ja nuortenkirjallisuuteen ja kirjastoalaan liittyvät

asiantuntijakokoonpanot. Muu asiantuntijatoiminta palautui vuoden aikana ja ohitti pandemiaa edeltävän tason.

6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilövoimavarat (htv) tulosalueittain 2019–2022

Tulosalue	2019 htv	2020 htv	2021 htv	2022 htv	Muutos 2021/2022
Kirjapalvelut, josta	40,09	39,95	38,54	39,84	3,37 %
Kirjastopalvelut	22,62	20,37	20,01	20,54	2,68 %
Oppimateriaalipalvelut	17,47	19,58	18,53	19,29	4,10 %
Asiantuntija- ja konsultointitoiminta	2,66	3,16	3,64	3,84	5,49 %
Yhteensä	42,75	43,11	42,19	43,68	3,73 %

Henkilöstövoimavarat lisääntyivät vuoden aikana 3,73 % tavoitteen mukaisesti. Vaihtuvuuden takia tavoitetasoa (45 htv) ei kuitenkaan saavutettu. Strategian mukaisesti asiantuntijatoimintaan käytettiin 5,49 % enemmän voimavaroja kuin edellisvuonna.

Henkilöstön määrä ja rakenne 2019–2022

	2019	2020	2021	2022	Muutos 2021/2022
Henkilöstön lukumäärä					
Miehet	13	13	13	13	0 %
Naiset	34	33	30	34	13,33 %
Yhteensä	47	46	43	47	9,30 %
Henkilötyövuodet	42,75	43,11	42,19	43,67	3,53 %
Keski-ikä					
Miehet	46,8	46,7	48,8	51,61	5,76 %
Naiset	49,9	49,3	50	50,76	1,52 %
Ikäjakauma					
25-29	1	2	1	1	0 %
30-34	3	2	2	3	50,00 %
35-39	5	4	4	2	-50,00 %
40-44	7	5	5	8	60,00 %
50-54	7	7	5	4	-20,00 %
55-59	13	10	7	8	14,29 %
60-64	5	8	11	14	27,27 %
Vakinaiset, määräaikaiset					
Miehet, vakinaiset	8	10	12	12	0 %
Miehet, määräaikaiset	5	3	1	1	0 %
Naiset, vakinaiset	30	31	29	32	10,34 %
Naiset, määräaikaiset	4	2	1	2	100 %
Kokoaikaiset/osa-aikaiset					
Kokoaikaiset	44	43	41	45	9,76 %
Osa-aikaiset	3	3	2	2	0 %
Lähtö ja tulovaihtuvuus					
Lähtö	4	2	5	3	40,0 %
Tulo	5	2	3	6	100,0 %
Työtyytyväisyys (1-5)	3,36	3,47	3,59	3,61	0,56 %
Sairauspoissaolot pv/htv	8,2	4,73	7,99	7,63	-4,51 %

Miesten osuus henkilöstöstä pysyi edellisvuoden tasolla ja oli noin 28 %. Henkilöstön keski-ikä oli molemmissa ryhmissä noin 50 vuotta. Noin 47 % henkilöstöstä oli täyttänyt 55 vuotta. Lähivuosina onkin odotettavissa useita eläkkeelle siirtymisiä. Pysyviä tehtäviä hoidettiin vakinaisella henkilöstöllä; vähäinen määräaikainen henkilöstö oli viransijaisia.

Syksyllä toteutetun VMBaro-kyselyn mukaan työtyytyväisyys nousi 0,56 % tasolle 3,61. Kehitystä tapahtui monilla työtyytyväisyyden osa-alueista, keskeisimpinä

esihenkilöiden ja johdon toiminta ja tuki, osaamisen kehittäminen, työn tavoitteiden tietäminen, työyhteisön innostavuus, tyytyväisyys työvälineisiin, työpaikan suositteluhaluus, mahdollisuus tehdä asioita uusilla tavoilla, sitoutuminen työnantajan tavoitteisiin ja työpaikan arvojen toteutuminen arjessa. Eniten tyytymättömyyttä aiheuttivat palkkauksen muuttuminen työsuorituksen muuttuessa, tiedonsaanti asioiden valmistelusta ja päätöksistä sekä viestinnän avoimuus, oikea-aikaisuus ja vuorovaikutteisuus työyhteisössä.

Työyhteisön sisällä oli muun häirinnän tai epäasiallisen kohtelun kohteeksi vuoden aikana joutunut 41 % kysymykseen vastanneista (7 henkilöä). Tämä oli 20 % VMBarokyselyyn vastanneista. Esihenkilöitä valmennettiin häirinnän ehkäisemiseen ja siihen puuttumiseen, ja toimintamalli häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi päivitettiin ja otettiin käyttöön vuoden aikana.

Henkilöstökustannukset 2019-2022

Henkilöstökulut sisältävät myös freelancer-työntekijöiden palkkiot.

	2019	2020	2021	2022	Muutos 2021/2022
Henkilöstökulut, €	2 381 280	2 462 081	2 414 961	2 633 427	9,05 %
Työterveyshuollon kustannukset, €/htv	1 070	703	993	836	-15,81 %
Työhyvinvoinnin ja virkistystoiminnan kustannukset, €/htv	271	222	364	383	5,22 %
Koulutuskustannukset, €/htv (sis. vain koulutusten ostot)	787	830	993	988	-0,50 %

Sairauspoissaolot vähenivät 4,5 % edellisvuodesta, ja työterveyshuollon kustannukset laskivat lähes 16 %. Kummatkaan eivät myöskään nousseet pandemiaa edeltävälle tasolle. Työhyvinvointiin ja virkistystoimintaan panostettiin edelleen, ja kustannukset nousivat noin 5 %. Henkilöstön virkistyspäivä järjestettiin Itämeripäivän yhteydessä 25.8.2022. Tiimit järjestivät omia kehittämispäiviään, ja pitkstä aikaa saatettiin myös viettää yhdessä pikkujoulua sekä juhlia kahdeksaa valtion virka-ansiomerkin saajaa. Lisäksi henkilöstölle tarjottiin kulttuuri-, liikunta- ja työmatkaetu sekä lounasetu.

Koulutuskustannukset sisältävät vain maksullisten koulutusten ostot, eivät käytetyn työajan kustannuksia. Koulutusta koskevan VMBaro-tuloksen 4,03 perusteella

työnantajan tarjoamia koulutusmahdollisuuksia pidettiin hyvinä. Koulutuksiin ja osaamisen kehittämiseen käytettiinkin lähes yhtä paljon rahaa kuin vuonna 2021.

Tuloksellisuuden tunnusluvut talousarvion ja tulossopimuksen mukaan 2019–2022

	2019	2020	2021	2022
Tuotokset ja laadunhallinta				
Kirjahankinnat, lkm	1 391	1 359	1 466	1420
Valmishankintojen osuus vuosittaisesta kirjahankinnasta % (ml. yhteistuotanto)	28,7 %	37 %	45,3 %	42,5 %
Työhyvinvoinnin ja virkistystoiminnan kustannukset, €/htv	271	222	364	383
Koulutuskustannukset, €/htv (sis. vain koulutusten ostot)	787	830	993	988
Saavutettavan julkaisemisen suositukset, neuvonta ja koulutukset, lkm	63	58	61	73
Palveluita säännöllisesti käyttävien lasten ja nuorten osuus	50 %	41 %	43 %	38 %
Oppimateriaalitoimitukset, lkm	56 344	58 069	55 701	46 722
Toiminnallinen tehokkuus				
Asiakkaita palveluiden piirissä (henkilöt ja yhteistöt)	65 096	78 261	68 239	75 037
Palveluiden piiriin tulleet uudet asiakkaat	17 907	14 714	13 963	12 563
Verkkoasiakkaiden osuus kaikista henkilöasiakkaista	79 %	83 %	88 %	89 %
Verkkolainauksen osuus kokonaislainauksesta	67 %	71 %	75 %	76 %
Celian lainauspalveluiden kokonaiskäyttö	1 082 142	1 239 874	1 253 956	1 265 849
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Verkkopalveluiden kehittäminen				
Verkkolainaaajien osuus yli 65-vuotiaista	33 %	39 %	49 %	52 %
Tyytyväisyys verkkopalveluihin (1-5)	4,0	4,1	4,1	4
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Palvelujen saatavuuden vahvistaminen palvelukumppanien kautta				
Yhteistyökirjastojen lukumäärä, kunnat/toimipisteet	287/477	289/479	290/482	290/489
Sopimuksen tehneiden kirjastojen aktiivisuus: niiden kirjastojen osuus, jotka rekisteröineet asiakkaita	81,7 %	76 %	76 %	76,3 %
Yleisten kirjastojen kautta asiakkaiksi tulleiden käyttäjien aktiivisuus	45,3 %	44 %	51,5 %	48,4 %

	2019	2020	2021	2022
Sopimuksen tehneiden oppilaitosten aktiivisuus: niiden oppilaitosten osuus, jotka rekisteröineet asiakkaita	69,01 %	63 %	57,1 %	54,21 %
Koulujen kautta asiakkaiksi tulleiden käyttäjien aktiivisuus	18,4 %	16 %	17,6 %	15,2 %
Yhteistyökirjastojen lukumäärä: korkeakoulukirjastot	35	35	35	40
Sopimuksen tehneiden korkeakoulukirjastojen aktiivisuus: niiden kirjastojen osuus, jotka rekisteröineet asiakkaita	80,49 %	87,5 %	92,5 %	95 %
Korkeakoulujen kautta asiakkaiksi tulleiden käyttäjien aktiivisuus	36,5 %	34 %	36,6 %	31,4 %
Henkisten voimavarojen hallinta				
Henkilötyövuodet	42,75	43,11	42,19	43,67
Työtyytyväisyys (1-5)	3,36	3,47	3,59	3,61

7 Tilinpäätösanalyysi

Toimintamenot, €

2020	5 543 970
2021	5 230 836
2022	5 529 133

Rahoituksen rakenne

Näkövammaisten kirjaston toiminta rahoitettiin toimintamenoäärärahoilla. Kirjaston toimintamenoäärärahaa (29.80.05) oli kertomusvuoden talousarviossa 5 669 000 €. Vuodelta 2021 siirtyi toimintamenoäärärahajoja kertomusvuodelle käytettäväksi 997 191 €, joten yhteensä kertomusvuonna käytettävissä oli 6 666 191 €.

Talousarvion toteutuminen ja analyysi

Toimintamenojen käyttö muodostui vuoden 2022 talousarvion määrärahoista, vuodelta 2021 siirtyneistä toimintamenoäärärahoista sekä bruttotuloista. Talousarviobruttotulot nousivat hieman edellisen vuoden 6 789,45 eurosta kertomusvuoden 7 632,04 euroon. Talousarviomenot ovat viraston toimintamenoja, joista runsas 47,82 % muodostuu palkoista sivukuluineen. Toinen suuri menoerä on palveluiden ostot, joka vievät 44,62 %. Tulot alittivat talousarvion 22 368 eurolla.

Toimintamenoäärarahasta (sisältäen tulot) käytettiin 5 529 133 €, mikä oli 298 297 euroa enemmän kuin vuonna 2021. Vuodelle 2023 toimintamenoäärärahaa siirtyi 1 085 848,71 euroa. Määrärahaa siirtyi odotetusti ottaen huomioon Celian siirtomäärärahojen käyttösuunnitelman tuleville vuosille. Tulevina vuosina Celian kehittämishankkeet on tarkoitus rahoittaa näillä säästöillä.

8 Sisäinen valvonta

Vuonna 2022 Celian toimintaa ohjasivat edelleen laki ja asetus Näkövammaisten kirjastosta. Celia kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön kirjanpitoyksikköön.

Celian johtokunta on vahvistanut Celialle sisäisen valvonnan ohjesäännön 2007. Tässä sisäisen valvonnan ohjesäännössä määrättävät sisäisen valvonnan menettelyt ja järjestelyt kattavat viraston maksupistetehtävät ja viraston vastuulle kuuluvat muut

tehtävät. Ohjesääntöä noudatetaan virastossa ja sen vastuulla olevissa itse hoidetuissa tai ulkoistetuissa tehtävissä.

Celian sisäisen valvonnan järjestelyistä ja johdon vastuista on määrätty talousarviosta annetun asetuksen mukaisesti tämän sisäisen valvonnan ohjesäännön lisäksi viraston työjärjestyksessä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön taloussäännössä.

Taloussäännössä sekä sisäisen valvonnan ohjesäännössä sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla tarkoitetaan viraston toimintaan sisältyvää jatkuvaa talouden, toiminnan ja omaisuuden turvaamisen kontrollia, virheiden ja ei-toivottujen menettelyjen ehkäisemistä, toimintaa koskevien ohjeiden, määräysten ja säädösten noudattamisen ja tietojärjestelmien luotettavuuden varmistamista sekä taloudellisuuden edistämistä.

Asianmukaisesti järjestetty sisäinen valvonta ja riskienhallinta turvaavat osaltaan viraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

9 Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus 2022

Braille-neuvottelukunta 1.5.2018-30.4.2022 ja 1.5.2022-31.12.2022

Puheenjohtaja: Koulutussuunnittelija Eeva-Liisa Koskinen, NKL

Jäsenet:

- Oppimateriaalisuunnittelija Lauri Kannas, Celia
- Erityisasiantuntija Riitta Korhonen, Kotus
- Filosofian maisteri Teemu Kuusisto
- Ohjaava opettaja Tuija Piili-Jokinen, Valteri, Onerva
- Erityisasiantuntija Antti Raike, Aalto yliopisto
- Ammatillinen erityisopettaja Maria von Rutenberg, Ammattiopisto Live

Asiantuntijajäsenet:

- Oppimateriaalisuunnittelija Essi Aura, Celia

- Pistekirjoitusvastaava Tessa Bamberg, FSS

Sihteeri: suunnittelija Marjo Kauttonen, Celia

Toimintavuosi 2022

Vuosi 2022 jakautui kahteen jaksoon. Alkuvuosi käsitti edellisen nelivuotiskauden neljä viimeistä kuukautta. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimitti uuden neuvottelukunnan ajalle 1.5.-31.12.2022. Samat henkilöt jatkoivat myös tämän lyhyen jatkokauden. Poikkeuksellisen lyhyt toimikausi johtui lakiuudistuksesta. Toimintavuoden aikana seurattiin lakiuudistuksen etenemistä ja osallistuttiin mm. neuvottelukunnan uuden logon eri vaihtoehtojen kommentointiin.

Laki Saavutettavuuskirjasto Celiasta tuli voimaan 1.1.2023 ja silloin alkoi myös Celian nimittämän Pistekirjoituksen neuvottelukunnan toimikausi. Merkittävin muutos neuvottelukunnan toimintaan lienee se, että neuvottelukunta ei jatkossa ota kantaa äänikirjoihin tai niihin liittyvään asiantuntijatyöhön vaan keskittyy piste- ja taktiiliaineistoihin.

Braille-neuvottelukunta kokoontui vuoden 2022 aikana viisi kertaa, joista jatkokauden aikana kolme kertaa. Kokoukset pidettiin Teamsissa.

Muu toiminta

Pistekirjoitus.fi-sivuston sisältö on valmis. Ulkoasua elävöittäviä kuvia on myös lisätty. Päivitystarve on jatkuvaa. Lakiuudistuksenkin vuoksi sivustolle pitää tehdä joitakin pieniä korjauksia. Päivitys jää uuden neuvottelukunnan vastuulle.

Neuvottelukunnan julkaisuja on tilattu yhteensä 157 kappaletta (108 vuonna 2021). Suurin osa tilauksista on ollut aapiskirjoja: Lukemisen iloa ja Alkupiste, yhteensä 97 kpl (96 v. 2021). Pistelukemistoja on tilattu 60 kappaletta (6 v. 2021). Vanhempia Tiede-lehtien koosteita ei ollut tilattu lainkaan. Tiede-koosteet ovat jo yli 10 vuotta vanhoja, joten olisi ehkä syytä harkita, onko niitä tarkoituksenmukaista pitää valikoimassa. Kannattanee myös pohtia, tarvitaanko uutta harvennettua tekstiä, vai riittävätkö vuonna 2019 tehdyt lukemistot ja Celian kirjatarjonta, jossa on myös joitakin harvennetulla tekstillä tuotettuja kirjoja. Julkaisuille on ollut kysyntää, joten niiden tuottaminen ja jakelukanavana toimiminen on tärkeä osa neuvottelukunnan työtä.

Grunderna i punktskrift -oppaan sähköinen versio ilmestyi loppuvuodesta 2022. Alkuperäinen Pistekirjoituksen perusteet -oppaan sähköinen versio julkaistiin

Pistekirjoitus.fi-sivustolla syksyllä 2021. Oppaasta on tehty myös pistekirja, joka on lainattavissa Celiasta. Ruotsinkielisen oppaan pisteversio tulee lainattavaksi Celianetista alkuvuodesta 2023.

Pistekirjoitus.fi-sivustolla ollut Matematiikan, fysiikan ja kemian pistemerkinnot - oppaan päivitys on valmistunut.

Pohjoismaisen Braille-neuvottelukuntien kokous

Pohjoismaisten Braille-neuvottelukuntien kokouksen järjestämisestä vastasi Norja. Se toteutettiin hybridikokouksena 20.- 21.10.2022. Kokoukseen osallistuivat Essi Aura, Lauri Kannas, Eeva-Liisa Koskinen, Tuija Piili-Jokinen ja Maria v. Rutenberg. Etäosallistuminen koettiin helpoksi, joskin myös kasvokkain kohtaamista pohjoismaisten kollegojen kesken pidettiin tärkeänä. Kokousten ajoittuminen usein syysloman aikaan ei suosi suomalaisten osallistumista.

Eri maissa työskennellään hyvin samaan tapaan ja haasteetkin ovat samankaltaisia. Siksi yhteinen keskustelu ja tiedon jakaminen on tärkeää. Esityksiä oli kokouksessa edellisiä vuosia vähemmän, mutta tutkimusosuus koettiin mielenkiintoiseksi.